Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

25. lipnja 2020.*

„Žalba – Osoblje Satelitskog centra Europske unije (SATCEN) – Član ugovornog osoblja SATCEN-a – Pritužbe zbog uznemiravanja – Upravna istraga – Zahtjev za pomoć – Privremeno udaljavanje člana osoblja s radnog mjesta – Disciplinski postupak – Udaljavanje člana osoblja s radnog mjesta – Povjerenstvo za žalbe SATCEN-a – Dodjeljivanje isključive nadležnosti u sporovima osoblja SATCEN-a – Tužba za poništenje – Članak 263. prvi i peti stavak UFEU-a – Tužba za naknadu štete – Članak 268. UFEU-a – Nadležnost suda Unije – Dopuštenost – Akti koji se mogu pobijati – Ugovorna priroda spora – Članci 272. i 274. UFEU-a – Djelotvorna sudska zaštita – Članak 24. stavak 1. drugi podstavak posljednja rečenica UEU-a – Članak 275. prvi stavak UFEU-a – Načelo jednakog postupanja – Obveza obrazlaganja Općeg suda – Iskrivljavanje činjenica i dokaza – Prava obrane – Načelo dobre uprave”

U predmetu C-14/19 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 10. siječnja 2019.,

Satelitski centar Europske unije (SATCEN), koji zastupa A. Guillerme, odvjetnica,

tužitelj,

a druge stranke postupka su:

KF, koju zastupaju N. Macaulay, *barrister*, i A. Kunst, *Rechtsanwältin*,

tužiteljica u prvostupanjskom postupku,

Vijeće Europske unije, koje zastupaju M. Bauer i A. Vitro, u svojstvu agenata,

intervenijent u prvostupanjskom postupku,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: A. Arabadjiev (izvjestitelj), predsjednik vijeća, P. G. Xuereb i T. von Danwitz, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Bobek,

tajnik: M. Longar, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 4. prosinca 2019.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 19. ožujka 2020.,

* Jezik postupka: engleski

donosi sljedeću

Presudu

1 U svojoj žalbi Satelitski centar Europske unije (SATCEN) zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 25. listopada 2018., KF/SATCEN (T-286/15, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2018:718), kojom je taj sud djelomično prihvatio tužbu koju je podnijela osoba KF, u dijelu u kojem je, s jedne strane, poništio dvije odluke direktora SATCEN-a o privremenom udaljavanju s radnog mjesta, odnosno udaljavanju s radnog mjesta i odluku povjerenstva za žalbe SATCEN-a donesenu u istom sporu, i, s druge strane, naložio SATCEN-u da osobi KF plati iznos od 10 000 eura kao naknadu nematerijalne štete koju je potonja pretrpjela.

Pravni okvir

2 Vijeća ministara Zapadnoeuropske unije (ZEU) donijelo je 27. lipnja 1991. odluku o osnivanju operativnog centra za satelitske podatke, koja je donesena na temelju odluke navedenog Vijeća od 10. prosinca 1990. o suradnji u području svemira unutar ZEU-a.

3 U izjavi donesenoj 13. studenoga 2000. u Marseilleu (Francuska) Vijeće ministara ZEU-a iznijelo je načelni sporazum s Vijećem Europske unije od 10. studenoga iste godine o osnivanju satelitskog centra u obliku agencije Europske unije koji uključuje relevantne značajke centra uspostavljenog unutar ZEU-a.

4 Zajedničkom akcijom Vijeća 2001/555/ZVSP od 20. srpnja 2001. o osnivanju Satelitskog centra Europske unije (SL 2001., L 200, str. 5.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 2., str. 22.) osnovan je SATCEN, koji je s radom počeo 1. siječnja 2002.

Odluka 2014/401/ZVSP

5 U članku 2. stavcima 1. i 3. Odluke 2014/401/ZVSP od 26. lipnja 2014. o Satelitskom centru Europske unije i stavljanju izvan snage Zajedničke akcije 2001/555 (SL 2014., L 188, str. 73. i ispravak SL 2015., L 58, str. 86.) predviđeno je da su ključne zadaće SATCEN-a da pruža podršku u odlučivanju i djelovanjima Unije u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP), a posebno zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP), uključujući operacije Europske unije za upravljanje krizama, tako što pruža, na zahtjev Vijeća ili Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, proizvode i usluge koji su rezultat korištenja relevantne imovine u svemiru i dodatnih podataka, uključujući satelitske snimke, snimke iz zraka i povezane usluge.

6 U skladu s člankom 7. stavkom 3. Odluke 2014/401, direktor SATCEN-a je njegov pravni zastupnik. Na temelju članka 7. stavka 4. i stavka 6. drugog podstavka točke (e) te odluke, taj je direktor, s jedne strane, odgovoran za zapošljavanje sveukupnog osoblja SATCEN-a i, s druge strane, nadležan za sva pitanja vezana uz to osoblje.

7 Člankom 8. Odluke 2014/401 propisuje se:

„1. Osoblje SATCEN-a, uključujući direktora, sastoji se od ugovornog osoblja koje se zapošljava na najširoj mogućoj osnovi među državljanima država članica te od upućenih stručnjaka.

2. Ugovorno osoblje imenuje direktor na temelju zasluga i putem poštenih i transparentnih natječajnih postupaka.

[…]

5. Uprava na prijedlog direktora sastavlja pravila koja se odnose na osoblje SATCEN-a, a koja donosi Vijeće.

[…]”

Pravilnik o osoblju SATCEN-a

8 Vijeće je Odlukom 2009/747/ZVSP od 14. rujna 2009. o Pravilniku o osoblju Satelitskog centra Europske unije (SL 2009., L 276, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 10., str. 62.) donijelo Pravilnik o osoblju Satelitskog centra Europske unije (u daljnjem tekstu: Pravilnik o osoblju SATCEN-a), u čijem je članku 2., pod naslovom „Odredbe koje se primjenjuju na sve zaposlenike”, u stavku 1. propisano:

„Zaposlenici su podređeni direktoru i odgovorni su mu za obavljanje svojih dužnosti, za koje se obvezuju da će ih obavljati što je moguće podrobnije i savjesnije.”

9 U članku 27. Pravilnika o osoblju SATCEN-a određeno je:

„1. Član osoblja ili bivši član osoblja podliježe disciplinskim mjerama, ako se namjerno ili iz nemara ne pridržava svojih obveza iz ovog Pravilnika o osoblju.

2. Kada direktor dozna za postojanje dokaza o nepridržavanju obveza u smislu stavka 1., može pokrenuti upravnu istragu kako bi provjerio je li došlo do takvog nepridržavanja.

3. Disciplinska pravila, postupci i mjere te pravila u vezi s upravnim istragama utvrđeni su u Prilogu IX.”

10 Članak 28. Pravilnika o osoblju SATCEN-a, pod naslovom „Žalbe”, nalazi se u poglavlju VIII. tog pravilnika, naslovljenog „Žalbe i povjerenstvo za žalbe”. Taj članak glasi kako slijedi:

„1. Svaka osoba na koju se primjenjuje ovaj Pravilnik o osoblju može direktoru podnijeti zahtjev da u vezi s njim donese odluku o pitanjima iz ovog Pravilnika o osoblju. Direktor o svojoj obrazloženoj odluci obavješćuje dotičnu osobu u roku od dva mjeseca od datuma podnošenja zahtjeva. Ako na kraju tog razdoblja izostane odgovor na primljeni zahtjev, to se smatra prešutnim odbijanjem zahtjeva, na što se može podnijeti prigovor u skladu sa sljedećim stavcima.

2. Svaka osoba na koju se primjenjuje ovaj Pravilnik o osoblju može direktoru podnijeti prigovor protiv akta koji je za nju imao negativne posljedice, bez obzira je li direktor donio odluku ili je li propustio donijeti mjere propisane u Pravilniku o osoblju. Prigovor treba podnijeti u roku od tri mjeseca. […]

[…]

5. Ako su iscrpljene mogućnosti u prvom pokušaju (interna administrativna žalba), članovi osoblja imaju slobodu tražiti rješenje pred povjerenstvom za žalbe [SATCEN-a].

Sastav, djelovanje i posebni postupci toga tijela navedeni su u Prilogu X.

6. Odluke povjerenstva za žalbe obvezujuće su za obje strane. Na odluke povjerenstva nije se moguće žaliti. Povjerenstvo može:

(a) poništiti ili potvrditi odluke koje su predmet prigovora;

(b) naložiti [SATCEN-u] povrat materijalne štete koju je pretrpio član osoblja, počevši od dana kada je poništena odluka bila počela proizvoditi učinke;

(c) donijeti odluku da [SATCEN] mora, u mjeri koju odredi povjerenstvo za žalbe, naknaditi opravdane troškove koje je pretrpio podnositelj zahtjeva, kao i troškove povezane s prijevozom i dnevnicama saslušanih svjedoka. Ti se troškovi izračunavaju na temelju članka 18. i Priloga VII. ovog Pravilnika o osoblju."

11 U članku 1. stavku 1. Priloga IX. Pravilniku o osoblju SATCEN-a predviđeno je:

„Kada god se unutarnjom istragom otkrije mogućnost osobne umiješanosti člana osoblja ili bivšega člana osoblja, ta se osoba, pod uvjetom da to ne šteti istrazi, o tome hitno obavješćuje. Ni u kom slučaju se po okončanju istrage ne smiju sastaviti zaključci u kojima se imenom upućuje na člana osoblja, ako tom članu osoblja nije pružena prilika da iznese svoje primjedbe u vezi s činjenicama koje se tiču njega. U zaključcima se navode te primjedbe."

12 U članku 2. Priloga IX. tom pravilniku o osoblju navodi se:

„Direktor, na temelju izvješća o istrazi, a nakon što je dotični član osoblja obaviješten o svim dokazima u dosjeu i nakon što je dotični član osoblja saslušan, može:

[…]

(c) u slučaju nepridržavanja obveza u smislu članka 27. Pravilnika o osoblju:
i. odlučiti pokrenuti disciplinski postupak predviđen u odjeljku 4. ovog Priloga; ili
ii. odlučiti pokrenuti disciplinski postupak pred disciplinskim povjerenstvom."

13 U Prilogu X. točki 1. navedenom pravilniku o osoblju određuje se:

„Povjerenstvo za žalbe nadležno je za rješavanje sporova koji proizlaze iz kršenja ovog Pravilnika o osoblju ili ugovora predviđenih u članku 7. Pravilnika o osoblju. U tu svrhu nadležno je razmatrati žalbe koje protiv odluke direktora podnesu zaposleni ili bivši članovi osoblja ili njihovi nasljednici i/ili njihovi zastupnici."

14 U točki 4. podtočki (b) Priloga X. istom pravilniku o osoblju također se predviđa da „podnositelj žalbe [pred povjerenstvom za žalbe] ima rok od 20 dana od primitka obavijesti o odluci koja je predmet žalbe […] za podnošenje pisanog zahtjeva povjerenstvu za žalbe da dotičnu odluku povuče ili izmijeni", i da se „[t]aj zahtjev […] upućuje voditelju administrativnog i kadrovskog odjela [SATCEN-a], koji potvrđuje njegov primitak i pokreće postupak za sazivanje povjerenstva za žalbe".

15 U skladu s točkom 2. podtočkama (a), (b), (d) i (e) Priloga X. Pravilniku o osoblju SATCEN-a, povjerenstvo za žalbe čine predsjednik i dva člana koja imenuje Upravni odbor SATCEN-a na razdoblje od dvije godine, između osoba koje nisu članovi osoblja SATCEN-a, koje su u obavljanju svojih dužnosti u potpunosti neovisne, a prihode predsjednika i članova povjerenstva za žalbe određuje Upravni odbor SATCEN-a.

Okolnosti spora

16 Okolnosti spora pojašnjene su u točkama 17. do 46. pobijane presude. Za potrebe ovog postupka moguće ih je sažeti kako slijedi.

17 SATCEN je zaposlio osobu KF kao članicu ugovornog osoblja od 1. kolovoza 2009. radi obnašanja dužnosti voditeljice njegova administrativnog odjela.

18 U okviru ocjenjivanja za 2010. i 2011., zamjenik direktora SATCEN-a utvrdio je poremećenost međuljudskih odnosa u tom administrativnom odjelu, što je dovelo do toga da je osobi KF dodijeljena najniža ocjena za godinu 2010. U okviru svakog od tih ocjenjivanja, koje je osoba KF osporila, potonja je mogla podnijeti svoja očitovanja.

19 Unutarnjim dopisom od 17. listopada 2012., u okviru odgovarajućeg postupka ocjenjivanja, direktor SATCEN-a zadužio je zamjenika direktora da prikupi informacije od osoblja u pogledu pristojnog ponašanja i međuljudskih odnosa u SATCEN-u. U tom je unutarnjem dopisu direktor SATCEN-a naveo da posebnu pozornost treba pridati situaciji članova osoblja koji imaju upravljačke odgovornosti, osobito voditelja odjela, utvrđivanjem, po potrebi, eventualnih situacija u kojima postoji psihički pritisak ili uznemiravanje unutar timova tih članova osoblja.

20 Dvanaest članova osoblja SATCEN-a podnijelo je 14. studenoga 2012. pritužbu direktoru i zamjeniku direktora, u kojoj su kritizirali „tešku situaciju s kojom [su] [bili] suočeni više od tri godine u pogledu obavljanja [svoje] profesionalne aktivnosti na normalan način”, pri čemu su pojasnili da je ta situacija „nasta[la] zbog ponašanja i postupaka voditeljice administrativnog odjela, [KF]”.

21 Početkom 2013. godine zamjenik direktora SATCEN-a postupio je na temelju unutarnjeg dopisa od 17. listopada 2012. poslavši na adresu 40 članova osoblja SATCEN-a iz različitih odjela upitnik u kojem je od njih putem pitanja s višestrukim izborom odgovora zatražio da ocijene međuljudske odnose sa svojim voditeljem odjela. Unutarnjim dopisom od 7. ožujka 2013. zamjenik direktora SATCEN-a obavijestio je direktora da je, s obzirom na odgovore iz tog upitnika, „jasno da [je] postoj[ao] stvaran problem u međuljudskim odnosima s voditeljicom administrativnog odjela [osobom KF], uzimajući u obzir općenito negativne odgovore osoblja administrativnog odjela”.

22 Unutarnjim dopisom od sljedećeg dana direktor SATCEN-a zatražio je od zamjenika direktora SATCEN-a da na temelju članka 27. Pravilnika o osoblju SATCEN-a pokrene upravnu istragu u pogledu osobe KF.

23 U okviru upravne istrage 24 člana osoblja SATCEN-a primila su 12. lipnja 2013. upitnik s višestrukim izborom odgovora kako bi se utvrdilo jesu li se suočili s određenim načinima ponašanja osobe KF te jesu li i sami trpjeli određene posljedice takvog ponašanja ili mu svjedočili u odnosu na svoje suradnike. U tom upitniku se također pozvalo ispitane članove osoblja da potkrijepe svoje odgovore izjavama svjedoka ili bilo kojim dokazom. Od 24 tako ispitana člana osoblja, 18 ih je odgovorilo.

24 Istodobno, u odgovoru na svoju godišnju ocjenu za 2012., prema kojoj se njezina ukupna učinkovitost ponovno smatrala nezadovoljavajućom, osoba KF je u dopisu od 20. ožujka 2013., s jedne strane, osporavala navedenu ocjenu i, s druge strane, zatražila od direktora SATCEN-a da poduzme potrebne mjere kako bi se okončalo zlostavljanje kojega se sama smatrala žrtvom.

25 Zamjenik direktora SATCEN-a završio je istragu 2. srpnja 2013., pri čemu je zaključio da su utvrđene činjenice za koje se tereti osoba KF. U skladu s njegovim izvješćem o istrazi, ponašanje dotične osobe bilo je „namjerno, opetovano, kontinuirano ili sustavno s ciljem diskreditiranja ili omalovažavanja dotičnih osoba”, „[uzimajući u obzir] da su ponašanja koja se pripisuju [osobi KF] potvrđena te da su, s obzirom na njihovu prirodu, učestalost i učinak na određene članove osoblja, predstavljala uznemiravanje”.

26 Sutradan je direktor SATCEN-a porukom elektroničke pošte, kojoj je priloženo izvješće o istrazi zamjenika direktora bez njegovih priloga, obavijestio osobu KF o zaključcima iz tog izvješća. U toj je poruci elektroničke pošte direktor SATCEN-a pozvao dotičnu osobu na razgovor 5. srpnja 2013., kako bi se nastavio postupak predviđen u članku 2. Priloga IX. Pravilniku o osoblju SATCEN-a.

27 U odluci od 5. srpnja 2013. direktor SATCEN-a utvrdio je da je zamjenik direktora SATCEN-a nakon istrage došao do zaključka da su ponašanja koja se pripisuju osobi KF potvrđena te da su predstavljala uznemiravanje. Na temelju tog zaključka i nakon što je istog dana saslušao osobu KF, odlučio je, s jedne strane, pokrenuti protiv dotične osobe disciplinski postupak pred disciplinskim povjerenstvom (u daljnjem tekstu: odluka o pokretanju disciplinskog postupka) i, s druge strane, potonju privremeno udaljiti s radnog mjesta, uz naknadu plaće (u daljnjem tekstu: odluka o privremenom udaljavanju s radnog mjesta).

28 Direktor SATCEN-a je 23. kolovoza 2013. odlučio o sastavu disciplinskog povjerenstva te je o tome obavijestio osobu KF.

29 Osoba KF je 28. kolovoza 2013. podnijela direktoru SATCEN-a upravnu pritužbu protiv, među ostalim, odluke o pokretanju disciplinskog postupka, odluke o privremenom udaljavanju s radnog mjesta i odluke kojom je navedeni prešutno odbio njezin zahtjev za pomoć u pogledu uznemiravanja kojeg se smatrala žrtvom. Odlukom od 4. listopada 2013. taj je direktor odbio tu upravnu pritužbu u cijelosti. Dana 2. prosinca iste godine osoba KF osporavala je tu potonju odluku pred povjerenstvom za žalbe.

30 Sastav disciplinskog povjerenstva konačno je utvrđen 11. rujna 2013.

31 Direktor SATCEN-a podnio je 25. listopada 2013. disciplinskom povjerenstvu izvješće koje je proslijedio i osobi KF, u skladu s člankom 10. Priloga IX. Pravilniku o osoblju SATCEN-a.

32 U dopisu od 28. studenoga 2013. predsjednik disciplinskog povjerenstva obavijestio je osobu KF o održavanju saslušanja pred disciplinskim povjerenstvom 13. ili 14. siječnja 2014. U istom je dopisu od nje zatražio da dostavi svoja pisana očitovanja disciplinskom povjerenstvu barem tjedan dana prije održavanja svojeg saslušanja. Budući da je predsjednik disciplinskog povjerenstva odbio zahtjev za odgodu saslušanja zbog kratkoće određenog joj roka, osoba KF je 21. prosinca 2013. dostavila svoja pisana očitovanja.

33 Nakon tog saslušanja, koje se održalo 13. siječnja 2014., disciplinsko povjerenstvo donijelo je 4. veljače 2014. obrazloženo mišljenje, u skladu s kojim je, s jedne strane, jednoglasno zaključilo da osoba KF nije poštovala svoje profesionalne obveze i, s druge strane, preporučilo da je se degradira barem dva razreda niže kako više ne bi mogla obnašati upravljačku funkciju.

34 Nakon što je 25. veljače 2014. saslušao osobu KF, direktor SATCEN-a udaljio ju je odlukom od 28. veljače iste godine s radnog mjesta iz disciplinskih razloga (u daljnjem tekstu: odluka o udaljavanju s radnog mjesta), pri čemu je ta odluka stupila na snagu u roku od jednog mjeseca od svojeg donošenja.

35 Na odluku o udaljavanju s radnog mjesta osoba KF je 17. travnja 2014. podnijela upravnu pritužbu, koja je odbijena odlukom direktora SATCEN-a od 4. lipnja iste godine. Osoba KF je 12. lipnja 2014. osporavala odluku o udaljavanju s radnog mjesta pred povjerenstvom za žalbe.

36 U odluci od 26. siječnja 2015. (u daljnjem tekstu: odluka povjerenstva za žalbe), koja je 23. ožujka iste godine dostavljena osobi KF, povjerenstvo za žalbe je, s jedne strane, odbilo zahtjeve osobe KF koji su za cilj imali poništenje odluke o pokretanju disciplinskog postupka i odluke o privremenom udaljavanju s radnog mjesta, podnesene u njezinu zahtjevu od 2. prosinca 2013., navedenom u točki 29. ove presude, kao i, s druge strane, sve razloge koje je dotična osoba istaknula protiv odluke o udaljavanju s radnog mjesta, pri čemu je djelomično poništilo tu potonju odluku samo u dijelu u kojem je datum stupanja na snagu pogrešno utvrđen.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

37 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 28. svibnja 2015. osoba KF podnijela je tužbu povodom, s jedne strane, zahtjeva na temelju članka 263. UFEU-a kojim se traži poništenje navodne implicitne odluke o odbijanju njezina zahtjeva za pomoć, odluke o pokretanju disciplinskog postupka, odluke o privremenom udaljavanju s radnog mjesta, odluke o udaljavanju s radnog mjesta, odluke o odbijanju njezine pritužbe protiv navodne implicitne odluke o odbijanju njezina zahtjeva za pomoć i odluke povjerenstva za žalbe (u daljnjem tekstu: sporne odluke) i, s druge strane, zahtjeva na temelju članka 268. UFEU-a kojim se traži da se SATCEN-u naloži da joj plati iznos koji odgovara neprimljenim plaćama na ime materijalne štete koju je zbog toga pretrpjela i iznos od 500 000 eura na ime pretrpljene nematerijalne štete.

38 U prilog svojoj tužbi osoba KF je, među ostalim, istaknula da Opći sud najprije mora moći provoditi nadzor zakonitosti odluka tijela SATCEN-a na temelju članka 263. UFEU-a jer je riječ o isključivim aktima upravljanja osobljem koje donosi agencija Unije i da, u suprotnom, a što bi činilo povredu temeljnih načela Unije, oni ne podliježu nikakvom sudskom nadzoru s obzirom na to da se povjerenstvo za žalbe, naime, ne može izjednačiti sa sudskim nadzorom.

39 Nadalje, u prilog svojim zahtjevima za poništenje odluke o odbijanju njezina zahtjeva za pomoć, odluke o pokretanju disciplinskog postupka, odluke o privremenom udaljavanju s radnog mjesta i odluke o udaljavanju s radnog mjesta, osoba KF navela je razloge koji se, među ostalim, temelje na načelu dobre uprave, načelu nepristranosti i načelu poštovanja prava obrane.

40 Naposljetku, u potporu svojim zahtjevima za poništenje odluke povjerenstva za žalbe, osoba KF istaknula je povredu svojeg prava na djelotvoran pravni lijek zbog, među ostalim, sastava povjerenstva za žalbe koje ne ispunjava kriterije neovisnog i nepristranog suda. K tomu je, na temelju članka 277. UFEU-a, istaknula prigovor nezakonitosti u odnosu na članak 28. stavak 6. Pravilnika o osoblju SATCEN-a uz obrazloženje da je u biti na temelju te odredbe povjerenstvo za žalbe jedino tijelo koje izvršava nadzor zakonitosti odluka direktora SATCEN-a, čime bi te odluke bile izuzete iz bilo kakvog sudskog nadzora.

41 Pobijanom je presudom Opći sud djelomično prihvatio tužbu koju je pred njim podnijela osoba KF, u dijelu u kojem su poništene odluka o privremenom udaljavanju s radnog mjesta, odluka o udaljavanju s radnog mjesta i odluka povjerenstva za žalbe i u dijelu u kojem je SATCEN-u naloženo da osobi KF plati iznos od 10 000 eura kao naknadu pretrpljene nematerijalne štete, dok je tužba u preostalom dijelu odbijena.

Zahtjevi stranaka

42 SATCEN od Suda, u biti, zahtijeva da:

– ukine pobijanu presudu;

– odbije tužbu koju je podnijela osoba KF i

– naloži osobi KF snošenje troškova.

43 Vijeće od Suda, u biti, zahtijeva da:

– ukine pobijanu presudu;

– odbije tužbu koju je podnijela osoba KF i

– odluči o troškovima u skladu s Poslovnikom.

44 Osoba KF od Suda zahtijeva da:

– odbije žalbu i

– naloži SATCEN-u snošenje troškova.

O žalbi

45 U prilog svojoj žalbi SATCEN ističe četiri žalbena razloga od kojih se prvi temelji na nenadležnosti Općeg suda za odlučivanje o tužbi u prvom stupnju, drugi, na nedopuštenosti te tužbe, treći, na iskrivljavanju činjenica i, četvrti, na povredi načela dobre uprave i načela poštovanja prava obrane.

Prvi i drugi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

46 Prvim žalbenim razlogom, koji se dijeli na tri dijela, SATCEN prigovara Općem sudu zato što se proglasio nadležnim za odlučivanje o tužbi koju je podnijela osoba KF.

47 U okviru prvog dijela prvog žalbenog razloga SATCEN ponajprije ističe da je za nadležnost suda Unije, na temelju načela dodjeljivanja ovlasti iz članka 5. UEU-a, potrebno da ona bude izričito predviđena odredbom. Međutim, to nije tako u predmetnom slučaju.

48 Nadalje, iz presude od 12. studenoga 2015., Elitaliana/Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), proizlazi da sud Unije nije „automatski" nadležan ako odluka o kojoj je riječ ne uključuje korištenje proračunskih sredstava Unije. Međutim, prihode SATCEN-a čine doprinosi država članica.

49 Konačno, Opći je sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je u točki 107. pobijane presude utvrdio da se člankom 263. petim stavkom UFEU-a ne omogućuje Vijeću da, kao u članku 28. stavku 6. Pravilnika o osoblju SATCEN-a, izuzme sporove koji uključuju tijelo, ured ili agenciju Unije iz nadležnosti suda Unije.

50 U drugom dijelu prvog žalbenog razloga SATCEN navodi da je Opći sud povrijedio načelo jednakog postupanja jer je, u biti, predvidio istu sudsku zaštitu za dužnosnike i članove osoblja iz članka 270. UFEU-a, s jedne strane, i ugovornog osoblja koje zapošljava SATCEN, s druge strane, iako se te dvije kategorije osoblja institucija, tijela, ureda i agencija Unije nalaze u bitno različitim situacijama. U svakom slučaju, načelo jednakog postupanja može se primijeniti samo u identičnim situacijama, a ne u usporedivim situacijama na koje Opći sud pogrešno upućuje.

51 Stoga iz načela jednakog postupanja ne proizlazi da bi sve osoblje institucija, tijela, ureda i agencija Unije trebalo raspolagati istim pravnim lijekovima u slučaju spora sa svojim poslodavcem. Konkretno, lokalno osoblje koje zapošljavaju institucije Unije i određeni članovi ugovornog osoblja u čijim je ugovorima predviđena arbitražna klauzula o nadležnosti nacionalnih sudova ne mogu pokrenuti postupak pred sudom Unije.

52 Stoga, suprotno onomu što je Opći sud utvrdio u točki 96. pobijane presude, sudska praksa koja proizlazi iz presude od 19. srpnja 2016., H/Vijeće i dr. (C-455/14 P, EU:C:2016:569), ne može se po analogiji primijeniti u predmetnom slučaju s obzirom na to da osoba KF nije ni član osoblja kojeg je

uputila država članica ni član osoblja kojeg je uputila institucija Unije, nego član ugovornog osoblja kojeg je SATCEN zaposlio. S obzirom na njezin statut, osobu KF ne može se uspoređivati s članom osoblja kojeg je uputila institucija Unije.

53 U okviru trećeg dijela prvog žalbenog razloga SATCEN navodi da se Opći sud, u svakom slučaju, ne može proglasiti nadležnim za provođenje postupka i odlučivanje u prvom stupnju samo na temelju načela kao što je načelo jednakog postupanja. Naime, sporovi ugovorne prirode, poput onih o kojima je riječ u predmetnom slučaju, obuhvaćeni su nadležnošću suda Unije samo ako postoji arbitražna klauzula kojom se izričito predviđa takva nadležnost, na temelju članka 272. UFEU-a. Međutim, u ovom slučaju nije predviđena nikakva arbitražna klauzula kojom se nadležnost dodjeljuje sudu Unije.

54 Drugim žalbenim razlogom SATCEN osporava zaključak Općeg suda u skladu s kojim mu članci 263. i 268. UFEU-a osiguravaju pravnu osnovu da tužbu koju je podnijela osoba KF smatra dopuštenom. Oslanjajući se isključivo na primjenu po analogiji presude od 19. srpnja 2016., H/Vijeće i dr. (C-455/14 P, EU:C:2016:569), kako bi došao do tog zaključka, Opći je sud povrijedio svoju obvezu obrazlaganja i, u svakom slučaju, počinio pogrešku koja se tiče prava.

55 Opći je sud, među ostalim, propustio objasniti u kojoj mjeri primjena po analogiji te presude omogućuje da se tužbu koju je podnijela osoba KF smatra dopuštenom s obzirom na to da svojstvo člana osoblja SATCEN-a potonje sprječava da ju se kvalificira kao „treću stranu”, u smislu sudske prakse, u odnosu na SATCEN. Naime, suprotno od okolnosti o kojima je riječ u predmetu u kojemu je donesena navedena presuda, osoba KF nije bila upućena u SATCEN.

56 Vijeće podupire SATCEN-ovu argumentaciju.

57 Osoba KF osporava SATCEN-ovu argumentaciju.

Ocjena Suda

58 Kao prvo, kad je riječ o argumentaciji iznesenoj u okviru prvog dijela prvog žalbenog razloga, u skladu s kojim je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava kada je, u točki 107. pobijane presude, utvrdio da se člankom 263. petim stavkom UFEU-a ne omogućuje Vijeću da, kao u članku 28. stavku 6. Pravilnika o osoblju SATCEN-a, izuzme sporove koji uključuju tijelo, ured ili agenciju Unije iz nadležnosti suda Unije, valja podsjetiti na to da se, kao što to proizlazi iz članka 2. UEU-a, Unija, među ostalim, temelji na vrijednostima jednakosti i vladavine prava. Međutim, samo postojanje djelotvornog sudskog nadzora radi osiguranja poštovanja Unijinih pravnih odredaba svojstveno je postojanju pravne države (presuda od 19. srpnja 2016., H/Vijeće i dr., C-455/14 P, EU:C:2016:569, t. 41.).

59 U skladu s člankom 19. UEU-a, kojim se konkretizira vrijednost vladavine prava navedena u članku 2. UEU-a, na nacionalnim je sudovima i na Sudu da zajamče punu primjenu prava Unije u svim državama članicama kao i sudsku zaštitu prava koju pojedinci ostvaruju iz navedenog prava, pri čemu Sud zadržava isključivu nadležnost za davanje konačnog tumačenja navedenog prava (mišljenje 1/17 od 30. travnja 2019., EU:C:2019:341, t. 111. i presuda od 19. studenoga 2019., A. K. i dr. (Neovisnost disciplinskog vijeća Vrhovnog suda), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, t. 167.).

60 Pravosudni sustav Unije je tako sastavljen od cijelog niza pravnih lijekova i postupaka predviđenih za osiguranje nadzora zakonitosti pravnih akata institucija, tijela, ureda ili agencija Unije (vidjeti u tom smislu mišljenje 1/09, od 8. ožujka 2011., EU:C:2011:123, t. 70.).

61 Funkcije dodijeljene nacionalnim sudovima i Sudu bitne su za očuvanje same naravi prava uspostavljenog Ugovorima (mišljenje 1/09 od 8. ožujka 2011., EU:C:2011:123, t. 85.).

62 Iz toga proizlazi da iako, u konkretnom slučaju, „posebni uvjeti i aranžmani” iz članka 263. petog stavka UFEU-a doista omogućuju da institucija, tijelo, ured ili agencija Unije utvrde unutarnje uvjete i aranžmane koji prethode tužbi i uređuju, osobito, funkcioniranje mehanizma samonadzora ili odvijanje postupka mirnog rješenja spora, kao što je to Opći sud smatrao u točki 107. pobijane presude, ti se uvjeti i aranžmani ne mogu, u suprotnosti s onim što tvrdi SATCEN, tumačiti na način da se njima ovlašćuje institucija Unije da izuzme sporove koji uključuju tumačenje ili primjenu prava Unije iz nadležnosti kako država članica tako i suda Unije.

63 Međutim, iz Priloga X. točke 1. Pravilniku o osoblju SATCEN-a proizlazi da povjerenstvo za žalbe treba primjenjivati i tumačiti taj Pravilnik o osoblju, koji je donesen odlukom Vijeća i stoga sadržava odredbe prava Unije. Usto, u skladu s člankom 28. stavkom 6. drugom rečenicom navedenog Pravilnika o osoblju, na odluke tog povjerenstva „nije se moguće žaliti”.

64 Stoga, bez potrebe utvrđivanja ispunjava li navedeno povjerenstvo kriterije suda, valja utvrditi da dodjeljivanje isključive nadležnosti za tumačenje i primjenu Pravilnika o osoblju SATCEN-a tom povjerenstvu, kako je predviđeno člankom 28. stavkom 6. drugom rečenicom istog Pravilnika o osoblju, proturječi, u svakom slučaju, sudskoj praksi navedenoj u točkama 58. do 61. ove presude.

65 Proizlazi da Opći sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava kada je, u točki 107. pobijane presude, utvrdio da se članak 263. peti stavak UFEU-a ne može tumačiti na način da se njime Vijeću omogućuje da donese odredbu poput članka 28. stavka 6. druge rečenice Pravilnika o osoblju SATCEN-a.

66 Valja, doduše, dodati da, u predmetnom slučaju, u pogledu odredaba u vezi s ZVSP-om i aktima donesenima na temelju njih, treba podsjetiti na to da se posljednjom rečenicom članka 24. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i člankom 275. prvim stavkom UFEU-a uvodi odstupanje od pravila opće nadležnosti koju se člankom 19. UEU-a daje Sudu za osiguranje poštovanja prava pri tumačenju i primjeni Ugovorâ. Međutim, te odredbe treba usko tumačiti i doseg odstupanja koje one uspostavljaju ne može se toliko proširiti da isključuje nadležnost suda Unije za nadzor zakonitosti akata upravljanja osobljem kao što su sporne odluke, kao što je to pravilno utvrdio Opći sud u točki 96. pobijane presude, a što SATCEN ne osporava (vidjeti u tom smislu presudu od 19. srpnja 2016., H/Vijeće i dr., C-455/14 P, EU:C:2016:569, t. 39., 40., 54. i 55.).

67 Kao drugo, s obzirom na to da SATCEN, različitim argumentima obuhvaćenima prvim dijelom prvog i drugog žalbenog razloga, prigovara Općem sudu što je u pobijanoj presudi presudio da su uvjeti za primjenu članka 263. UFEU-a, u predmetnom slučaju, ispunjeni, treba podsjetiti na to da iz članka 263. prvog stavka UFEU-a proizlazi da Sud ispituje zakonitost akata institucija, tijela, ureda ili agencija Unije s pravnim učinkom prema trećima.

68 Tužba za poništenje ima za cilj osigurati poštovanje prava prilikom tumačenja i primjene Ugovora o funkcioniranju Europske unije pa bi restriktivno tumačenje pretpostavki dopuštenosti tužbe, ograničavanjem njezina dosega samo na vrste akata iz članka 288. UFEU-a, bilo u suprotnosti s tim ciljem (presuda od 9. rujna 2015., Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro/Komisija, C-506/13 P, EU:C:2015:562, t. 17. i navedena sudska praksa).

69 Stoga čine akte koje je moguće pobijati tužbom za poništenje svi akti institucija, tijela, ureda ili agencija Unije, neovisno o njihovoj prirodi ili obliku, čija je svrha proizvesti obvezujuće pravne učinke koji utječu na interese tužitelja, mijenjajući na određeni način njegov pravni položaj (vidjeti u tom smislu presude od 9. prosinca 2014., Schönberger/Parlament, C-261/13 P, EU:C:2014:2423, t. 13. i od 9. rujna 2015., Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro/Komisija, C-506/13 P, EU:C:2015:562, t. 16.).

70 Iz ustaljene sudske prakse u vezi s dopuštenosti tužbe za poništenje također proizlazi da radi kvalificiranja pobijanih akata treba promotriti njihovu sâmu bit kao i namjeru njihovih autora. U tom pogledu akti koje je moguće pobijati načelno su mjere koje konačno utvrđuju stajalište institucije, tijela, ureda ili agencije Unije na kraju upravnog postupka i čija je svrha proizvoditi obvezujuće pravne učinke koji mogu utjecati na tužiteljeve interese, isključujući osobito međumjere čiji je cilj pripremiti konačnu odluku, a koje nemaju takve učinke, kao i akte kojima se samo potvrđuje raniji akt koji nije pobijan u rokovima (presuda od 26. siječnja 2010., Internationaler Hilfsfonds/Komisija, C-362/08 P, EU:C:2010:40, t. 52.).

71 U predmetnom je slučaju nesporno da sve sporne odluke konačno utvrđuju, na kraju upravnog postupka, stajalište SATCEN-a. Osim toga, iz same njihove biti i namjere njihovih autora proizlazi da je njihova svrha da proizvode obvezujuće pravne učinke koji mogu utjecati na interese osobe KF, bitno mijenjajući njezin pravni položaj.

72 U tim uvjetima valja smatrati da Opći sud nije počinio nikakvu pogrešku koja se tiče prava kada je presudio da te odluke ispunjavaju uvjete potrebne da bi ih se smatralo aktima koje je moguće pobijati, u smislu članka 263. UFEU-a.

73 Osobito, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točkama 110. i 111. svojeg mišljenja, iako se člankom 263. prvim stavkom UFEU-a nadležnost Suda ograničava na akte s pravnim učinkom prema „trećima”, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se time nastoje isključiti akti koji ne čine akte koji negativno utječu jer se odnose isključivo na unutarnji ustroj uprave i proizvode pravne učinke samo u toj internoj sferi, ne stvarajući pritom nikakvo pravo ili obvezu prema trećima (vidjeti u tom smislu presude od 25. veljače 1988., Les Verts/Parlament, 190/84, EU:C:1988:94, t. 8., od 6. travnja 2000., Španjolska/Komisija, C-443/97, EU:C:2000:190, t. 28., i od 2. listopada 2018., Francuska/Parlament (Izvršavanje proračunske ovlasti), C-73/17, EU:C:2018:787, t. 15.).

74 Međutim, iako se sporne odluke doista odnose na unutarnju organizaciju SATCEN-a, činjenica je da su te odluke akti upućeni osobi KF, u smislu članka 263. četvrtog stavka UFEU-a, i da na nju negativno utječu, u smislu sudske prakse navedene u točkama 69., 70 i 73. ove presude.

75 Usto, s obzirom na to da se navedene odluke odnose na uzajamne obveze nastale sklapanjem ugovora o radu između SATCEN-a i osobe KF i rezultiraju raskidom ugovornog odnosa koji povezuje potonje, ne može se smatrati da se u ovom sporu SATCEN-u ne suprotstavlja „treći”, u smislu članka 263. stavka 1. UFEU-a.

76 Osim toga, nesporno je da se, kao što to proizlazi iz točke 122. pobijane presude, članak 270. UFEU-a ne može primijeniti na situaciju osobe KF s obzirom na to da ni Odlukom 2014/401 ni Pravilnikom o osoblju SATCEN-a nije predviđena primjena Pravilnika o osoblju za dužnosnike i Uvjeta zaposlenja za ostale službenike Unije.

77 Iz toga proizlazi da Opći sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava kad je u točki 123. pobijane presude u bitnome utvrdio da postojeća povezanost na temelju radnog odnosa između osobe KF i SATCEN-a ne isključuje predmetni spor iz područja primjene članka 263. prvog stavka UFEU-a.

78 Kao treće, kad je riječ o argumentu SATCEN-a koji se temelji na ugovornoj prirodi njegovih veza s osobom KF, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da, kada pravni položaj tužitelja ulazi u okvir ugovornih odnosa na koje se primjenjuje zakon koji su odredile ugovorne stranke, nadležnost za tumačenje i primjenu odredbi UFEU-a od strane suda Unije u okviru tužbe za poništenje se ne primjenjuje s obzirom na to da je, u načelu i u skladu s člankom 274. UFEU-a, takva situacija u nadležnosti nacionalnih sudova. Stoga se, u slučaju kada postoji ugovor koji obvezuje tužitelja u odnosu na neku od institucija, tijela, ureda ili agencija Unije, pred sudovima Unije može pokrenuti postupak na temelju članka 263. UFEU-a samo ako pobijani akt proizvodi obvezujuće pravne učinke koji su izvan ugovornih odnosa kojima su stranke obvezane i koji uključuju izvršavanje ovlasti tijela

javne vlasti koje su dodijeljene instituciji, tijelu, uredu ili agenciji ugovornici kao upravnom tijelu (vidjeti u tom smislu presude od 9. rujna 2015., Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro/Komisija, C-506/13 P, EU:C:2015:562, t. 18. i 20. i od 28. veljače 2019., Alfamicro/Komisija, C-14/18 P, EU:C:2019:159, t. 48. i 50.).

79 Naime, kada bi sud Unije priznao nadležnost za odlučivanje u sporovima o poništenju akata koji ulaze isključivo u ugovorni okvir, postojala bi opasnost ne samo da članak 272. UFEU-a, koji omogućuje uspostavu sudske nadležnosti Unije na temelju arbitražne klauzule, postane bespredmetan već i da se, u slučaju da ugovor ne bi sadržavao takvu klauzulu, nadležnost suda Unije proširi izvan granica koje su određene člankom 274. UFEU-a, kojim je nacionalnim sudovima dodijeljena opća nadležnost za odlučivanje u sporovima u kojima je Unija jedna od stranaka (presude od 9. rujna 2015., Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro/Komisija, C-506/13 P, EU:C:2015:562, t. 19. i od 28. veljače 2019., Alfamicro/Komisija, C-14/18 P, EU:C:2019:159, t. 49. i navedena sudska praksa).

80 Odricanjem suda Unije od izvršavanja nadležnosti koje su mu dodijeljene člankom 263. UFEU-a, kada pravni položaj tužitelja ulazi u okvir ugovornih odnosa, stoga se nastoji osigurati dosljedno tumačenje članaka 263., 272. i 274. UFEU-a, a time i očuvanje usklađenosti pravosudnog sustava Unije koji je, kako je navedeno u točki 60. ove presude, sastavljen od cijelog niza pravnih lijekova i postupaka predviđenih za osiguranje kontrole zakonitosti pravnih akata institucija, tijela, ureda ili agencija Unije.

81 Sud je isto tako, u kontekstu sporova u vezi s izvanugovornom odgovornosti Unije, presudio da, radi utvrđivanja koji je sud nadležan za posebnu tužbu protiv Unije kako bi ona odgovarala za štetu, treba ispitati je li predmet te tužbe Unijina ugovorna ili izvanugovorna odgovornost i da samo navođenje pravila koja ne proizlaze iz ugovora relevantnog za ovaj predmet, ali koja obvezuju stranke, ne može imati za posljedicu izmjenu ugovorne prirode spora i, slijedom toga, njegovo izuzimanje iz nadležnosti suda. Kada tomu ne bi bilo tako, priroda spora i, slijedom toga, nadležni sud mogli bi se mijenjati ovisno o normama koje su stranke navele, što bi bilo protivno pravilima o materijalnoj nadležnosti različitih sudova (presuda od 18. travnja 2013., Komisija/Systran i Systran Luxembourg, C-103/11 P, EU:C:2013:245, t. 61. i 65.).

82 Pojam „izvanugovorna odgovornost Unije” u smislu članka 268. UFEU-a i članka 340. drugog stavka UFEU-a je autonomni pojam i stoga ga, u načelu, treba tumačiti s obzirom na njegovu svrhu, a to je omogućiti podjelu nadležnosti između suda Unije i nacionalnih sudova (vidjeti u tom smislu presudu od 18. travnja 2013., Komisija/Systran i Systran Luxembourg, C-103/11 P, EU:C:2013:245, t. 62.).

83 U predmetnom slučaju, međutim, valja napomenuti da se, kao što to proizlazi iz navedene točke 62., drugom rečenicom članka 28. stavka 6. Pravilnika o osoblju SATCEN-a izričito isključuje bilo kakav sudski nadzor odluka povjerenstva za žalbe i, posljedično, odluka direktora SATCEN-a koje su predmet potonjih od strane nacionalnih sudova ili suda Unije.

84 Stoga, u takvom kontekstu, odricanje Suda i Općeg suda od izvršavanja nadležnosti koje su im dodijeljene člancima 263. i 268. UFEU-a za posljedicu bi imalo, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 112. svojeg mišljenja, izuzimanje takvih odluka od svakog sudskog nadzora, bez obzira na to izvršava li ga sud Unije ili nacionalni sudovi, a da pritom to odricanje ne bi bilo opravdano nastojanjem da se poštuje podjela nadležnosti između suda Unije i nacionalnih sudova koju zahtijeva UFEU.

85 Međutim, u takvim je uvjetima na Sudu i Općem sudu da izvršavaju nadležnosti koje su im dodijeljene UFEU-om, a radi osiguranja postojanja djelotvornog sudskog nadzora u smislu sudske prakse navedene u točkama 58. do 61. ove presude.

86 Iz toga proizlazi da, u suprotnosti s tvrdnjama SATCEN-a, Opći sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava kada je, u točki 132. pobijane presude, utvrdio da je, unatoč ugovornim odnosima između SATCEN-a i osobe KF, nadležan za odlučivanje u tom sporu na temelju članaka 263. i 268. UFEU-a.

87 Kao četvrto, s obzirom na razmatranja iznesena u točkama 65. do 86. ove presude, argumentaciju koju je SATCEN iznio u okviru prvog dijela prvog žalbenog razloga i koja se temelji na povredi načela dodjeljivanja ovlasti utvrđenog u članku 5. UEU-a i na nekorištenju proračunskih sredstava Unije također treba odbiti kao neosnovanu.

88 Kao peto, kada je riječ o argumentaciji koju je SATCEN iznio u okviru drugog i trećeg dijela prvog žalbenog razloga i u okviru drugog žalbenog razloga i koja se temelji na tome da je Opći sud povrijedio načelo jednakog postupanja, najprije valja istaknuti da prigovor u skladu s kojim se Opći sud pogrešno proglasio nadležnim samo na temelju tog načela proizlazi iz pogrešnog tumačenja pobijane presude.

89 Naime, iako je točno da je Opći sud spomenuo navedeno načelo u okviru izloženih razloga, činjenica je da osobito iz točaka 99., 103. i 120. pobijane presude nedvojbeno proizlazi da se Opći sud proglasio nadležnim za odlučivanje o tužbi osobe KF na temelju članaka 263. i 268. UFEU-a.

90 Nadalje, valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, načelo jednakog postupanja zahtijeva da se u usporedivim situacijama ne postupa na različit način i da se u različitim situacijama ne postupa na jednak način, osim ako je takvo postupanje objektivno opravdano (presuda od 3. prosinca 2019., Češka Republika/Parlament i Vijeće, C-482/17, EU:C:2019:1035, t. 164.).

91 Stoga SATCEN ne može osnovano tvrditi da se to načelo primjenjuje samo na identične situacije.

92 Konačno, što se tiče usporedbe između situacije ugovornog osoblja SATCEN-a, poput osobe KF, s jedne strane, i one upućenih stručnjaka, dužnosnika i službenika država članica ili Unije, s druge strane, valja napomenuti da je Opći sud, u točkama 95. do 98. pobijane presude utvrdio da je ovaj spor sličan sporovima između institucije, tijela, ureda ili agencije Unije koji nisu obuhvaćeni ZVSP-om i jednog od njihovih dužnosnika ili drugih službenika i da se ne može smatrati da je odstupanje od nadležnosti suda Unije predviđeno u članku 24. stavku 1. drugom podstavku posljednjoj rečenici UEU-a i članku 275. prvom stavku UFEU-a, koje treba usko tumačiti, tako široko da isključuje nadležnost suda Unije za nadzor zakonitosti akata kao što su sporne odluke.

93 U tom pogledu treba napomenuti, kao što to proizlazi iz razmatranja iz točaka 71., 72., 74. do 77. i 86. ove presude, da su te situacije u potpunosti usporedive.

94 Usto, Opći je sud isto tako, u točkama 102. i 103. pobijane presude, pravilno smatrao da, ako je prvotna povezanost SATCEN-a sa ZEU-om, međunarodnom međuvladinom organizacijom, u prošlosti značila to da se situacija osoblja SATCEN-a nije mogla izjednačiti sa situacijom službenikâ Europske zajednice, to više nije slučaj nakon što je 1. prosinca 2009. stupio na snagu Ugovor iz Lisabona, čime su sporovi između SATCEN-a i članova njegova osoblja od toga datuma postali usporedivi sa situacijom sporova između službenika Unije i njihova poslodavca.

95 Stoga se Opći sud bez povrede načela jednakog postupanja smatrao nadležnim za nadzor zakonitosti akata u vezi s upravljanjem osobljem kao što su sporne odluke.

96 Kao šesto i posljednje, što se tiče navodnog nedostatka u obrazloženju pobijane presude, navedenog u okviru drugog razloga, dovoljno je podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, obveza obrazlaganja ne nameće obvezu Općem sudu da pruži obrazloženje kojim bi se iscrpno i pojedinačno osvrnuo na sve tvrdnje koje su iznijele stranke u sporu. Obrazloženje, dakle, može biti implicitno, pod

uvjetom da se njime omogućuje zainteresiranim osobama da saznaju razloge zbog kojih Opći sud nije prihvatio njihove argumente, a Sudu da raspolaže dostatnim elementima za izvršavanje svojeg nadzora (presuda od 9. ožujka 2017., Ellinikos Chrysos/Komisija, C-100/16 P, EU:C:2017:194, t. 32.).

97 U ovom slučaju obrazloženje iz točaka 80. do 114., 119. do 123. i 125. do 131. pobijane presude SATCEN-u omogućava da razumije razloge zbog kojih je Opći sud odbacio njegovu argumentaciju koja se temelji na njegovoj nenadležnosti za odlučivanje o prvostupanjskoj tužbi i nedopuštenosti te tužbe, a Sudu da izvršava svoj nadzor.

98 S obzirom na prethodna razmatranja, prvi i drugi žalbeni razlog valja odbiti kao neosnovane.

Treći žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

99 SATCEN Općem sudu prigovara da je iskrivio činjenice time što je smatrao da je uporaba upitnika s višestrukim izborom u okviru upravne istrage postupak koji je očito neprikladan za utvrđivanje činjenica i ocjenu ponašanja osobe KF, dok su dvostrani razgovori mogli biti primjerenije sredstvo u tom pogledu. Naime, osobe koju su ispunile taj upitnik već su bile saslušane, između siječnja i veljače 2013., tijekom druge istrage koja se odnosila na pristojno ponašanje i međuljudske odnose unutar SATCEN-a. Usto, tijekom same upravne istrage održani su pojedinačni sastanci.

100 Opći je sud isto tako iskrivio činjenice time što je smatrao da su se odluke temeljile samo na optužbama kojima su se navodile opće kategorije ponašanja a da se pritom nije utvrdilo postojanje nikakvog konkretnog događaja ili ponašanja koje bi se moglo smatrati „uznemiravanjem”. Naime, u izvješću o istrazi od 2. srpnja 2013. bili su priloženi pisani i detaljni iskazi. Opći sud ipak nije uzeo u obzir te iskaze na način da nije vodio računa o svim dokumentima na koje se oslonio zamjenik direktora SATCEN-a kako bi došao do svojih zaključaka.

101 Vijeće podupire SATCEN-ovu argumentaciju.

102 Osoba KF osporava argumentaciju SATCEN-a.

Ocjena Suda

103 U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, iz članka 256. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a i članka 58. prvog stavka Statuta Suda Europske unije proizlazi da je Opći sud isključivo nadležan, s jedne strane, za utvrđivanje činjenica, osim u slučaju kada materijalna netočnost njegovih utvrđenja proizlazi iz sadržaja spisa koji mu je podnesen i, s druge strane, za ocjenjivanje tih činjenica (presuda od 8. ožujka 2016., Grčka/Komisija, C-431/14 P, EU:C:2016:145, t. 30. i navedena sudska praksa).

104 Stoga ocjena činjenica ne predstavlja, osim u slučaju iskrivljavanja dokaza podnesenih Općem sudu, pravno pitanje koje je, kao takvo, podložno nadzoru Suda (presuda od 8. ožujka 2016., Grčka/Komisija, C-431/14 P, EU:C:2016:145, t. 31. i navedena sudska praksa).

105 Kada navodi da je Opći sud iskrivio dokaze, žalitelj treba primjenom članka 256. UFEU-a, članka 58. prvog stavka Statuta Suda Europske unije i članka 168. stavka 1. točke (d) Poslovnika Suda precizno navesti dokaze koji su prema njegovu mišljenju iskrivljeni i dokazati pogreške u analizi koja je prema njegovoj procjeni dovela do toga da je Opći sud iskrivio dokaze. Usto, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda iskrivljavanje mora očito proizlaziti iz sadržaja spisa a da nije potrebno provoditi novu ocjenu činjenica i dokaza (presuda od 8. ožujka 2016., Grčka/Komisija, C-431/14 P, EU:C:2016:145, t. 32. i navedena sudska praksa).

106 U ovom slučaju valja podsjetiti na to da, protivno tvrdnjama SATCEN-a, izvješće o istrazi od 2. srpnja 2013. ne sadržava nikakav prilog kojim se potkrepljuju odgovori ispitanika ni druge dokaze s obzirom na to da su ti odgovori i dokazi priloženi tek u izvješću koje je bilo predloženo disciplinskom povjerenstvu 25. listopada iste godine.

107 Kada je riječ o sadržaju tog izvješća o istrazi, iz njega izričito i nedvosmisleno najprije proizlazi da je ishod saslušanja održanih između siječnja i veljače 2013., doduše, pridonio pokretanju upravne istrage, ali da ona nisu bila dio te istrage, zatim, da se navedeno izvješće o istrazi temelji isključivo na pisanim iskazima koje su potpisale osobe ispitane putem upitnika s višestrukim izborom odgovora i, naposljetku, da se zaključci iz istog izvješća o istrazi temelje samo na općim kategorijama ponašanja koja se pripisuju osobi KF u tom upitniku, a da se pritom ne spominju precizni elementi koji proizlaze iz odgovora članova osoblja na dva otvorena pitanja iz navedenog upitnika, kao što je to Opći sud utvrdio u točki 204. pobijane presude.

108 Povrh toga, iz točaka 200. do 206. pobijane presude proizlazi da Opći sud nije, kao što to tvrdi SATCEN, zanemario detaljne odgovore koje su dale tako ispitane osobe, nego je kritizirao upravnu istragu zbog neprikladnosti upitnika s višestrukim izborom odgovora koju je utvrdio i koja, u skladu s njegovim stajalištem, jednako tako i nužno utječe na sadržaj odgovora ispitanika na otvorena pitanja iz tog upitnika.

109 Stoga, s obzirom na to da nikakvo iskrivljavanje ne proizlazi očito iz sadržaja spisa, treći žalbeni razlog valja odbiti.

Četvrti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

110 SATCEN najprije tvrdi da pravo osobe, na koju se odnosi upravna istraga zbog uznemiravanja, na iznošenje svojih primjedbi prije zaključenja te istrage može biti ograničeno radi zaštite interesa uključene treće strane, osobito kako bi se spriječila odmazda. Međutim, u ovom je slučaju ograničavanje tog prava potrebno, posebno s obzirom na veliki broj pritužbi i zato što je SATCEN malen. U svakom slučaju, različite prethodne razgovore, osobito one koji su se odvijali u okviru godišnjih ocjenjivanja i prilikom kojih je osoba KF mogla iznijeti svoje primjedbe, treba smatrati dovoljnima kako bi se zajamčilo pravo na saslušanje dotične osobe.

111 Nadalje, ni iz Pravilnika o osoblju SATCEN-a ni iz sudske prakse ne proizlazi da se treba pridržavati jasno određenog roka između poziva na razgovor prije pokretanja disciplinskog postupka i održavanja tog razgovora. U svakom slučaju, rok koji je određen osobi KF da se pripremi za navedeni razgovor trebalo je ocijeniti s obzirom na načelo proporcionalnosti, uzimajući u obzir osobito činjenice koje su se stavljale na teret dotičnoj osobi i hitnost koja iz toga proizlazi. K tomu, odluka o pokretanju disciplinskog postupka nije akt koji negativno utječe.

112 Naposljetku, u skladu sa stajalištem SATCEN-a, zbog široke margine prosudbe kojom raspolaže, njegov je direktor imao pravo, prilikom odvagivanja postojećih interesa, dati prednost pravima i interesima osoba koje su podnijele pritužbe za uznemiravanje pred pravom osobe KF na pristup sadržaju spisa prije donošenja odluke o pokretanju disciplinskog postupka s obzirom na to da je rizik od odmazde tim osobama previsok i trajao bi čak i poslije zaključenja upravne istrage.

113 Vijeće podupire SATCEN-ovu argumentaciju.

114 Osoba KF osporava SATCEN-ovu argumentaciju.

Ocjena Suda

115 Članak 41. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, pod nazivom „Pravo na dobru upravu”, u svojem stavku 1. predviđa da „[s]vatko ima pravo da institucije, tijela, uredi i agencije Unije njegove predmete obrađuju nepristrano, pravično i u razumnom roku”.

116 Člankom 41. stavkom 2. Povelje o temeljnim pravima propisano je da pravo na dobru upravu, među ostalim, uključuje, najprije, pravo svake osobe na saslušanje prije poduzimanja bilo kakve pojedinačne mjere koja bi na nju mogla nepovoljno utjecati, zatim, pravo svake osobe na pristup svojem spisu, uz poštovanje zakonitih interesa povjerljivosti te profesionalne i poslovne tajne, i, naposljetku, obveza uprave da obrazloži svoje odluke.

117 Konkretno, pravo na saslušanje jamči svakoj osobi mogućnost da na smislen i učinkovit način iznese svoje mišljenje u upravnom postupku i prije donošenja bilo koje odluke koja bi mogla nepovoljno utjecati na njezine interese (presuda od 4. travnja 2019., OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, t. 53.).

118 U tom pogledu iz članka 1. stavka 1. Priloga IX. Pravilniku o osoblju SATCEN-a proizlazi da se ni u kojem slučaju po okončanju istrage ne smiju sastaviti zaključci u kojima se imenom upućuje na člana osoblja ako tom članu osoblja nije pružena prilika da iznese svoje primjedbe u vezi s činjenicama koje se odnose na njega.

119 Osim toga, na temelju članka 2. tog Priloga IX., direktor SATCEN-a može, među ostalim, tek nakon što je dotični član osoblja obaviješten o svim dokazima u spisu i nakon što je saslušan, a na temelju izvješća o istrazi, odlučiti o pokretanju eventualnog disciplinskog postupka.

120 U ovom slučaju proizlazi da su zamjenik direktora SATCEN-a, prije nego što je proslijedio svoje preporuke direktoru, i, u svakom slučaju, taj direktor prije donošenja odluke koja nepovoljno utječe na osobu KF bili obvezni poštovati njezino pravo da bude saslušana (vidjeti, po analogiji, presudu od 4. travnja 2019., OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, t. 56.).

121 Konkretno, osoba KF imala je pravo da joj se dostavi barem sažetak izjava različitih ispitanih osoba kako bi mogla valjano podnijeti svoja očitovanja s obzirom na to da je te izjave zamjenik direktora SATCEN-a koristio u svojem izvješću za iznošenje preporuka direktoru SATCEN-a, koji je odlučio pokrenuti disciplinski postupak protiv osobe KF na njihovoj osnovi i taj joj je sažetak po potrebi trebao biti dostavljen uz poštovanje legitimnih interesa povjerljivosti (vidjeti, po analogiji, presudu od 4. travnja 2019., OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, t. 57.).

122 K tomu, Sud je imao priliku pojasniti da kada trajanje postupka nije određeno odredbom prava Unije, „razumnost” roka koji je potreban instituciji, tijelu, uredu ili agenciji Unije da prihvati predmetni akt valja ocijeniti na temelju svih okolnosti koje su specifične za svaki predmet te osobito s obzirom na interese stranaka u sporu, složenost predmeta i ponašanje stranaka o kojima je riječ (vidjeti u tom smislu presudu od 28. veljače 2013., Réexamen Arango Jaramillo i dr./EIB, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, t. 28.).

123 Stoga, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točkama 154., 156. i 158. svojeg mišljenja, Opći sud nije počinio nikakvu pogrešku koja se tiče prava kada je, u točkama 216. i 219. do 223. pobijane presude, utvrdio da je, najprije, na zamjeniku direktora i direktoru SATCEN-a da prikladno saslušaju osobu KF prije donošenja izvješća o istrazi i odluke o pokretanju disciplinskog postupka u odnosu na nju, zatim, da, u tu svrhu, moraju dotičnoj osobi priopćiti činjenice koje se na nju odnose i odrediti joj razuman rok da pripremi svoje primjedbe i, naposljetku, da to priopćenje mora biti barem sažetak izjava različitih ispitanih osoba, koji se mora sastaviti uz poštovanje legitimnih interesa povjerljivosti tih svjedoka.

124 Povrh toga, kao što je to navedeno u točki 104. ove presude, ocjena činjenica ne predstavlja, osim u slučaju iskrivljavanja dokaza podnesenih Općem sudu, pravno pitanje koje je, kao takvo, podložno nadzoru Suda. Međutim, s obzirom na to da SATCEN nije istaknuo nikakvo iskrivljavanje dokaza, njegove zahtjeve treba odbaciti kao nedopuštene s obzirom na to da se njima od Suda zahtijeva da provede novu ocjenu činjenica u vezi s odvagivanjem postojećih interesa i s razumnosti roka određenog osobi KF da se pripremi za svoj razgovor s direktorom SATCEN-a.

125 S obzirom na prethodna razmatranja, četvrti žalbeni razlog treba odbiti.

126 S obzirom na sva prethodna razmatranja, žalbu valja odbiti.

Troškovi

127 U skladu s člankom 184. stavkom 2. Poslovnika Suda, kada žalba nije osnovana, Sud odlučuje o troškovima.

128 U skladu s člankom 138. stavkom 1. tog poslovnika, koji se na temelju članka 184. stavka 1. navedenog poslovnika primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

129 Na temelju članka 184. stavka 4. istog poslovnika, stranci koja je intervenirala u prvom stupnju, a nije sama podnijela žalbu, ne može se naložiti snošenje troškova žalbenog postupka, osim ako je sudjelovala u pisanom ili usmenom dijelu tog postupka pred Sudom. Kad je takva stranka sudjelovala u postupku, Opći sud može odlučiti da sama snosi vlastite troškove.

130 Budući da SATCEN nije uspio u postupku i da je osoba KF zahtijevala da mu se naloži snošenje troškova, treba mu naložiti da, uz vlastite troškove, snosi i troškove osobe KF.

131 Budući da je Vijeće sudjelovalo u postupku pred Sudom, u okolnostima ovog slučaja treba odlučiti da će ono snositi vlastite troškove.

Slijedom navedenog, Sud (drugo vijeće) proglašava i presuđuje:

1. **Žalba se odbija.**

2. **Satelitskom centru Europske unije (SATCEN) nalaže se snošenje, osim vlastitih troškova, i troškova osobe KF.**

3. **Vijeće Europske unije snosit će vlastite troškove.**

Potpisi